

Delavsko zbornico v narodno skupnost

Marksiisti vseh branž so si znali do zadnjega časa na spreten način ohraniti oblast v delavskih ustanovah, predvsem v Delavskih zbornicah. Večše so skrbeli, da se ni mogel razviti tak delavski pokret, ki bi imel osnovo v narodu in ki bi pometal z njihovo monopolizirano močjo v socialnih ustanovah. Človek se vprašuje, kako to, da so skozi dolgo dobo 16 let zbornični »bonci« mogli vleči delavstvo.

Po zakonu iz leta 1922 so Delavske zbornice razredne predstavnice delavstva. To je pa v bistvu zgrešeno. Zbornice morajo sloneti na stanovski podlagi. Mi delavci vemo, da razredna borba, socialna revolucija, diktatura proletarijata in podobne stvari, ne prinašajo delavstvu rešitve in blagoslova. Koliko pokolenj bi moralo v tej borbi pasti in izginiti, ne da bi prišlo do kakega pozitivnega rezultata! Razredna borba delavstvu in delavskim množicam ne prinaša nobene koristi, ker ta borba ne zboljšuje življenjskih razmer. Samo v narodni skupnosti je rešitev delavca!

Iz pisanja »Slovenskega delavca« ste gotovo razbrali, kakšne so smernice našega dela in kakšni so rezultati teh smernic. Ugotovili smo že, da je bila narodna delavska organizacija ZZZD mačehovsko tretirana. Ker je bilo v nas zdravje, mladostni idealizem in zalet, zato smo bili zmogni začeti borbo proti marksizmu vseh vrst. Ta naša borba dobiva v zadnjem času že konkretno obliko. Prešli smo v odprt boj. Nasprotniki so se združili! Toda to nas ne moti, ker se zavedamo, da bo zmagala naša organizacija, in sicer zato, ker je zasidrana v narodu in ker deluje z narodno celoto.

Z odlokom z dne 4. 4. 1939. je minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Rajakovič na podlagi pooblastila v finančnem zakonu preimenoval plenum ljubljanske Delavske zbornice. Novi plenum je sestavljen skoraj izključno iz članov ZZZD. V novem plenumu bodo še one organizacije, ki bodo lojalno sodelovale z nami in ki bodo z nami vred postavile Delavsko zbornico na novo podlago. Če pregledujemo proračune ljubljanske DZ, ugotovimo, da so marksiisti dali komaj dobro petinko proračuna za socialno politične zadeve. Kar tiče prosvetne politike pa tudi ni bilo mnogo storjenega. Novo vodstvo DZ bo imelo zato nujno nalogo, da se vsem vprašanjem: zaščite delavstva, zboljšanja delovnih pogojev, izobrazbe, itd. posveti z vso pažnjo. Za svoje delo bo nova zbornica, ki se bo danes konstituirala imela polno oporo v našem narodu in celotnem našem delavskem stanu.

Današnja skupščina Delavske zbornice bo važen mejnik v delu in smeri dela te socialne ustanove. Čimbolj bo približana delavstvu in njegovim praviim potrebam, toliko bolj bo zbornica dosegala svoje pravice poslanstvo. Da bo novoimehovani plenum iz vrst ZZZD to znal in mogel ustvariti, ne dvomimo. Želimo sodelovanje vsega delavstva, želimo skupnosti, želimo napredek in večje blagostanje delavstva, želimo dalje, da bo ZZZD in z njo nova Delavska zbornica zmagovala in končno zmagala v svojem delu.

Zasedanje skupščine Delavske zbornice

Gospod ban dr. Márko Natlačen je sklical novo skupščino Delavske zbornice v Ljubljani za 15. in 16. april. Skupščina bo zasedala v dvorani palače Delavske zbornice. Dnevni red skupščine je sledeč:

V soboto, dne 15. aprila 1939 ob 11. uri:

1. Otvoritev skupščine.
2. Volitev upravnega odbora.
3. Volitev finančne kontrole.
4. Slučajnosti.

Takoj po seji skupščine bo seja upravnega odbora.

»Marksiizem smo zavrgli kot največjo laž. Brezobzirno smo nastopili proti njemu v brezkompromisno borbo. Drzno smo razkrinkavali njegove potvare in se nismo ustrašili pred njegovim demagoškim besedičenjem o svobodi in demokraciji.« Tako smo zapisali pred več kot pol letom v našem članku: Kapital na verigo.

Iz jedra našega pokreta so bile zapisane te besede za življenje in ne samo za videz. Naša smer za novo ureditev družbe gre od svojega početka dosledno proti marksizmu. V njem vidimo za delavski stan in za celoto ono usodno pogubno smer, ki so jo nekateri častili kot malika in ob njem ustvarjali notranji razpad v dušah poedincev in npravni propad v človeški podobi. To nam potrjuje Rusija, izpričuje Meksika in ponazoruje Španija. Tudi doma je marksizem, kjerkoli je prišel do trenutne moči, pokazal svoj pošasten obraz.

Mislimo, da sedaj končno ni najmanje naša zasluga, da je med slovenskim delavstvom začelo prodirati spoznanje, ki smo ga mi širili po časopisju po sestankih in predavanjih, da delavski stan v marksizmu ne more pričakovati rešitve.

Nesporno je namreč danes, da slovenski delavec nič več ne veruje, da je zanj marksizem edinozveličaven, in

Marksiizem bomo pokopali

gotovo je, da so marksistične vrste notranje razdrte in za daljšo borbo nesposobne. Delavstvo, to danes že čuti in ni več daleč dan, ko bo tudi dejansko izpričalo.

Marksiizmu bije pri nas zadnja ura. Ne bodo ga rešili pred končnim propadom nobeni triki in nobene vezave. Tudi takozvani sklopi laže - svobodnih sindikatov, v katere sta se nesmiselno dali vpreči Jugoslovanska strokovna zveza in Narodna strokovna zveza, ga ne bodo rešili.

Še več lahko rečemo. Če JSZ in NSZ ne zapustita tega sklopa, bosta sami radi njega usodno prizadeti. Smatrali jih bomo v tem slučaju kot sestavni del slovenskega marksističnega gibanja in dosledno temu stališču uravnavali tudi svoja dejanja.

Mi tu nočemo več slepomišiti. Z delavstvom so se drugi pokreti preveč igrali slepe miši. Mi tega nočemo in ne moremo. Nedvoumne so zato naše besede, da marksizem sovražimo in ga bomo povsod preganjali do konca. To naj marksiisti vedo, pa tudi tisti, ki radi kakršnih koli interesov za njimi capljajo.

Za nas je jasno eno: Marksizem hočemo in moramo ubiti. Bomo ga tudi. Nas ne bo odvrnilo od tega našega trdnega sklepa nobeno jadikovanje o svobodi, o demokraciji in nobeno žongli-

ranje s svobodnimi sindikati. Mi imamo za seboj šolo teh »svobodoljubnih« sindikatov, ki so hoteli s terorjem pokončati in z lažjo preprečiti rast in zmago sindikata ZZZD.

Ko smo preko vsega tega rastle in osvojili mnoge važne postojanke in ustanove, moramo sedaj povdariti, da bomo na vseh izvojevanih postojankah, zvesti svojemu programu, vodili najostrejšo borbo proti marksizmu in pazili, da iz njih nič ne bo šlo za marksističen pokret.

Kdorkoli zato tudi misli, da bo mogel na teh postojankah, kamor ga je postavila preteklost, dolgo voditi protinardno in protidelavsko marksistično-boljševiško propagando, se zelo vara. Delavske ustanove, ki so končno preko ZZZD prišle v roke naroda, morajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi in močmi služiti narodu in z njim združenemu delavstvu.

Takozvani svobodni sindikati in razni sindikalisti naj marksizem zapuste v lastnem interesu. Marksizem smo zavrgli kot največjo laž. Zavrgli bomo tudi vse njegove pomagače, pa naj bodo to pravne ali fizične osebe. Pametnim in razsodnim v preudarek smo to jasno besedo zapisali, da se ne bodo kesali, ko bo prepozno. Poudarjamo ponovno: Marksizem mora umreti in mi ga bomo pokopali.

Volitve obratnih zaupnikov

Maja meseca se nepreklicno vršijo volitve obratnih zaupnikov. Naši združeni nasprotniki bodo napeli vse sile, da bi številčno preveč ne padli. V tem smo si lahko na jasnem. Mnogi uspehi in hitra rast našega pokreta jih sili, da storijo vse, da se rešijo propada. Izrabili bodo pri tem vsa svoja že preizkušena sredstva in »demokratske« metode nasilja nad delavstvom, da ga prevarijo in zase pridobe. Čutijo namreč, da zgublajo tla pod nogami in s poslednjimi močmi obupanca bodo storili tokrat vse, da se vsaj za enkrat — prosimo samo za enkrat — še obdrže.

S tem računata ZZZD, s tem morajo računati člani ZZZD: Obupanci bijejo svoj predsmrtni boj. Besni bodo zato, drzni bodo, brezobzirni še bolj kakor so bili ponavadi. Lagali bodo o vseh mogočih stvareh, da bi v naše vrste prinesli vsaj videz zmede in negotovosti.

Mlada, po programu jasna ZZZD, nekdanja »muha enodnevnica« in njeno stanovsko zavedno narodno članstvo, je pa zrastle prav kot odpor proti tem

nezdravim metodam. Zato se ne straši pred napadi strnjjenih nasprotnikov.

Članstvo ZZZD gre zato ponosno na svoj program, na svojo rast in s popolno vero v svojo končno zmago v volil-

Palača Delavske zbornice v Ljubljani.

no borbo za obratne zaupnike, za zupanje delavstva.

Mi vemo, da tridesetletnega marksističnega razdvajanja in zaslepljevanja ne bomo še dokončno pregnali iz src vsega delavstva, toda naše skupine, funkcionarji in članstvo naj ostro zavrne vso kričavost in lažnivost nasprotnikov. Zlasti pa mora zatreti že v kali vsak teror pa tudi širjenje lažnjivih državni in narodni skupnosti škodljivih vesti. Z njimi namreč hočejo ustvarjati zmedo in v kalnem ribariti zase. Imamo namreč z raznih strani poročila o zločinskem početju marksizma, ki radi svojih »internacionalnih« interesov ruši na najbolj eksponiranih točkah z bedastimi vestmi in podtalnim rovarenjem ugled in usodo lastnega naroda in lastne države. Da rešijo interese marksizma so pripravljene izdati vse. Še boljše, da rešijo sebe, so pripravljene izdati vse — tudi svoj edinozveličavni marksizem.

Mi si teh stvari ne izmišljamo. Mi samo ugotavljamo gotova dejstva in brezprimerno žalostno igro breznačelnih nasprotnikov, ki so v marksizmu moralno propadli.

Nas to v npravnem protiodporu podžiga le še k doslednejšemu delu za našo

zmago. Ob takem položaju smo dolžni sebi, stanu, narodu in državi ter svojemu programu, da za vsako ceno zrušimo nasprotnike.

V kakršenkoli sklop kdo z marksiisti skupaj gre, je sklopom odgovoren, če že ni soudeležen, za njihovo borbo in njihovo zastrupljanje.

Proti združenim nasprotnikom in njihovim gnilih pokretom gremo zato mi v borbo za obratne zaupnike, za zupanje delavstva, s čistimi rokami, z modernim borbenim programom in s trdno vero v našo končno zmago z geslom:

- proti marksizmu — za krščanstvo
- proti brezvestnosti — za poštenje
- proti internacionalizmu — za narod in domovino
- proti združenim sklopom — za delavsko stanovsko enotnost
- za nov družabni red!

Nova zmaga ZZZD

Mislinja, 13. aprila 1939.

Po skoro pettedenski stavki 170 delavcev podjetja dr. Artur Perger v Misljni se je končno dne 11. t. m. po vztrajnem prizadevanju ZZZD sklenil sporazum, s katerim se je stavka likvidirala.

Delavstvo, ki je organizirano v ZZZD, je stopilo v stavko, da zaščiti svoje pravice. Stavka je potekla v redu in miru tako, da ni bilo nobenih stavkokazov in tudi nikakršnih incidentov.

Že itak slabo plačani delavci so bili ob stavki še toliko bolj prizadeti, vendar so vzdržali, ker so pač vedeli, da gre za njihov obstoj. Z novo pogodbo ima delavstvo približno 25 par višje urne mezde kot po prejšnji pogodbi, in so temu primerno regulirane tudi akordne postavke.

Delavska strokovna organizacija Zveza združenih delavcev je zopet enkrat pokazala, da je zmogni izvesti tudi večje akcije in to z uspehom, kakršnega bi pod danimi pogoji ne mogla doseči nobena druga organizacija.

Govor narodnega poslanca tov. Smersuja o socialni politiki

(Nadaljevanje in konec.)

POLJEDELSKE DELAVCE JE TREBA ZAVAROVATI

Važen socialni problem je zaščita in zavarovanje našega poljedelskega delavstva. To delavstvo je bilo pri nas po svetovni vojni, ko se je ustvarjala nova socialna zakonodaja, docela prezrto. Naša država je pretežno poljedelska država z ogromnim številom poljedelskega delavstva in bi morala biti ena izmed naših prvih skrbi, da uredimo zaščito in zavarovanje poljedelskega delavstva.

Poljedelskemu delavstvu je enako kot industrijskemu in obrtnemu delavstvu potrebna zaščita in zavarovanje. Tudi za poljedelske delavce bi moralo veljati določilo o minimalnih plačah in biti bi morali zavarovani za vse panoge zavarovanja. To vprašanje gotovo ni lahko z ozirom na posebno naravo poljedelskega dela, ki je sezonsko delo. Naj pa omenim, da je zavarovanje poljedelskega delavstva v nekaterih evropskih državah prav lepo izvedeno. Tako ima n. pr. Belgija izvedeno obvezno zavarovanje za starost in smrt, Bolgarija za boleznj, za porod, za nezgode, za starost in onemoglost. Na Danskem je razširjeno prostovoljno bolezensko zavarovanje. V Nemčiji je obvezno bolezensko zavarovanje vseh poljedelskih delavcev itd. Vemo, da se je bivši minister socialne politike in sedanji predsednik vlade g. Dragiša Cvetkovič že resno bavil s tem problemom in želimo le, da bi sedanji g. minister socialne politike ta problem končno rešil.

Posebno pazno med poljedelskimi delavci zaslužijo oni delavci, ki se vsako leto izseljujejo iz naše države. Ti delavci so še prav posebno potrebni državne zaščite. Hočem reči, da naši nacionalni interesi zahtevajo, da takoj nekaj storimo v pogledu zavarovanja, zaščite in vzgoje za tiste delavce — sezonske poljedelske, ki hodijo na delo v inozemstvo.

DAJTE PLAČANE DOPUSTE DELAVCEM

Ukinite praznično in nedeljsko delo!

Več evropskih držav je uvedlo za svoje delavstvo, zlasti za mladoletne delavce, plačane dopuste. Mislim, da ni nikogar, ki ne bi hotel priznati, da so delavci potrebni vsakoletnih dopustov. Znano mi je, da je bil gospodu ministru socialne politike predložen predlog za pooblastilo glede delavskih plačanih dopustov. Gosp. ministra prosim, da naj ta predlog sprejme.

V tej zvezi naj omenim še drugi predlog, ki je bil poslan g. ministru socialne politike, in sicer predlog, da se dopolni § 12 zakona o zaščiti delavcev v tem smislu, da ni samo ob nedeljah prepovedano delo, ampak da je delo prepovedano tudi na one cerkvene praznike, ki so od države priznani. V interesu verskega miru in spoštovanja predpisov vseh priznanih veroizpovedi v naši državi je, da se delavcem omogoči praznovanje nedelj in praznikov, zato prosim gospoda ministra, da sprejme tudi to pooblastilo.

DELAVSKE INSTITUCIJE ZASTOPNIKOM NARODNEGA DELAVSTVA

Delavske institucije imajo namen, da delavstvu pomagajo. Zato te institucije ne smejo biti zgolj birokratični upravni aparati, ampak morajo biti resnični in pravi zastopniki in branilci interesov svojega stanu. Naj navedem n. pr. to značilnost, da je po zakonu o zaščiti delavcev smatrati Delavsko zbornico kot »razredno«! zastopnico delavstva. V teh besedah se vidi marksistični duh, ki je bil merodajen pri izgradnji naših delavskih zbornic. S tem duhom bo treba prelomiti — zlasti sedaj, ko je delavstvo v naši državi na nedvoumen način pokazalo, da mu je marksistična ideologija tuja in da ji noče slediti. Potrebno bo, da vse take in podobne stanovske institucije pridejo do prepričanja, da mora biti njihovo delovanje

v skladu z interesi vsega prebivalstva in da ne smejo favorizirati svojega stanu v škodo drugih stanov. Danes se zopet uveljavlja staro načelo, da je srečna ureditev držav in socialna blaginja mogoča le v vzajemnem sodelovanju vseh stanov, ne pa v povdarjanju razrednega stališča in v netenju razredne borbe med posameznimi stanovi.

V prvih letih obstoja naše države so bili marksisti tako spretni, da so se znali polastiti vseh delavskih institucij, in da imajo nekatere izmed teh še danes v rokah. Naj navedem tu absurdno dejstvo, da n. pr. v ljubljanski delavski zbornici vladajo socialisti raznih barv, da pa v tej zbornici še do danes ni niti enega zastopnika naše nacionalne delavske organizacije Zveze združenih delavcev (ZZD), ki je v zvezi z našo največjo delavsko organizacijo v državi Jugoratom. Skrajni čas je, da napravi g. minister socialne politike red v teh ustanovah ter prepreči, da bi te ustanove vodili ljudje, ki niso tiste duha, kakršnega je ogromna večina našega ljudstva in tudi delavstva.

DELAVSKIM ZAUPNIKOM VEČJO ZAŠČITO!

Glede delavskih zaupnikov naj povem to, da se delavske organizacije že dalj časa zavzemajo za to, da bi se podaljšala funkcija zakonitih delavskih zaupnikov od enega na tri leta in da bi se sploh poenostavili sedaj veljavni zelo komplicirani predpisi o volitvah delavskih zaupnikov. Gotovo pa je, da samo enoletno trajanje mandatne dobe delavskih zaupnikov ni zdravo, ker povzroča vsako leto političnim oblastem veliko administrativnega dela, ker vnaša med delavstvo prepogosto volilno psihozo, ker ne dopušča, da bi se zaupniki na svoje posle privadili in ker je končno zaščitna doba za zaupnike prekratka.

Tudi v tem pogledu je bil stavljen ministru za socialno politiko predlog za pooblastilo in prosim g. ministra socialne politike, da to pooblastilo sprejme.

ZOBNIM TEHNIKOM POPRAVITE KRIVICO

Zobni tehniki se že osem let borijo za to, da bi se jim popravile krivice, ki so jim bile storjene z zakonom o zobozdravnih in zobnih tehnikih iz l. 1930. V lanskem finančnem zakonu se je nahajalo pooblastilo, po katerem bi mogel g. minister socialne politike s posebno uredbo to vprašanje urediti. Uredba je baje že pripravljena in sedanji predsednik vlade g. Dragiša Cvetkovič je zastopnikom zobotehnikov ponovno obljubil, da se bo to vprašanje še v letošnjem proračunskem letu rešilo. Ker se pa to vprašanje verjetno v letošnjem proračunskem letu ne bo moglo rešiti, zato prosim, da se to pooblastilo ponovno vnese v finančni zakon in se to vprašanje na način, ki bo ustrezal pravičnosti, vsaj v prihodnjem proračunskem letu reši.

ZAŠČITITE DOMAČE DELAVNE SILE

Domačo delavno silo je mogoče zaščititi na ta način, da preprečimo, oziroma omejimo zaposlitev inozemcem na našem teritoriju. Znano je, da so pri nas tuja podjetja na vseh boljših mestih zaposljevala inozemce, češ, da so jim kot strokovnjaki neobhodno potrebni in da kvalificiranih delavcev in nameščencev pri nas ni mogoče dobiti. Ta stvar je šla že tako daleč, da so naši domači inženirji in mojstri ostajali brez posla vključ napredujoči industriji. Zakonodaja v tem pogledu ni bila slaba, toda žalibog se ni izvrševala.

V zadnjih treh letih pa moremo beležiti tudi na tem polju velik napredek. Vsepovsod se čuti, da je strogo zaščitena domača delovna sila. Naša želja je, da se v tem pravcu dela naprej in da se, dokler imamo kaj nezaposlenih delavcev in nameščencev, ne dovoli inozemcem, da odjedajo našim ljudem kruh. Kjerkoli so naši ljudje zamenjali tako imenovane inozemske strokovnjake, povsod se je izkazalo, da so naši ljudje prav tako, če še ne bolj, sposobni za katero koli opravilo.

Mednarodna konferenca proti komunizmu

V Zenevi je bila medn. konferenca proti komunizmu, katero je organizirala mednarodna Zveza proti tretji internacionali. Predsednik te zveze je švicarski narodni poslanec Teodor Ober in vrši ta Zveza s pomočjo izgrajenega aparata in s sistematičnim delom uspešno propagando proti marksizmu po vsem svetu.

Na konferenci je tajnik podal obširno poročilo o delu Zveze v preteklem letu na polju pobijanja komunistične propagande, o delavnosti raznih antimarksističnih organizacij, o njihovih medsebojnih vezeh in uspehih.

Konferenca se je udeležilo zastopstvo 19 držav po svojih posebnih pooblaščenjih. Posebno številčna je bila francoska delegacija s 24 delegati iz Pariza in ostalih mest Francije. Razen tega so bile zastopane sledeče države: Belgija, Bolgarija, Danska, Japonska, Italija, Nemčija, Amerikanske države, Nizozemska, Švicarska, Čehoslovaška, Portugalska, Romunija, Madžarska in Jugoslavija.

Našo državo je zastopal predsednik jugoslovanskega antimarksističnega odbora g. Milan Popović. Istočasno s konferenco je bila prirejena mednarodna izložba antikomunističnih knjig in brošur, letakov in propagandističnih slik iz vsega sveta. Vsaka dežela je imela svoj poseben prostor. Tudi izložba v oddelku za Jugoslavijo je bila na dostojni višini.

G. Popović je imel na konferenci obširen govor o razvoju komunizma v Jugoslaviji, njegovem začetku in vzrokih njegovega prodiranja v našo državo. Njegovo poročilo je zanimalo vse prisotne, posebno v tem delu, kjer je g. Popović obrazložil spremembo taktike jugoslovanske komunistične stranke, ki se je zadnja leta decentralizirala in formirala pokrajinske organizacije. Posebno pozornost je delegat Jugoslavije vzbudil s svojimi izjavami o kulturnem boljševizmu in njegovem vplivu na našo mlado inteligenco.

Na koncu konferenca so bili prikazani tudi antikomunistični propagandistični filmi, iz katerih je bilo razvidno, kakšno je življenje v rdeči Španiji in boljševiški Rusiji, kajti v teh filmih so bile prikazane slike iz resničnega življenja, katere je bilo mogoče s težkimi žrtvami dobiti iz boljševiške Rusije in rdeče Španije.

Konferenca in izložba sta doprinesli znaten delež za boj vseh konstruktivno usmerjenih sil za boj proti komunizmu v vseh njegovih odtenkih, ki je povzročil tragedijo ruskega in španskega naroda in se jasno pokazal kot največja zabloda današnjega časa.

Slovenski delavec in centralizem

Med vsemi stanovi je prav slovenski delavec tisti, ki je z največjim veseljem pozdravil novo vladu Dragiša Cvetkoviča, ki si je stavila za nalogo, rešiti hrvaško vprašanje. S hrvaškim vprašanjem bo kajpada rešeno tudi slovensko vprašanje, to je vprašanje naše avtonomije. To vprašanje je vprašanje večjega kosa kruha in samoodločanja tudi za slovenskega delavca. Pričakovati je, da bo v novo urejeni Sloveniji ostalo vendar nekaj milijonov denarja, ki bo prišel tudi v delavske žepce.

Od centralizma je najbolj tepen ravno delavec. Z denarjem, ki je šel v Beograd, bi bili zgradili dela, pri katerih bi delavci zaslužili lepe milijone. Vzemimo samo dobo, ko je v Belgradu vladala JNS. Koliko je bilo takrat bede med slovenskim delavstvom! Delavstvo je bilo v položaju, da je delalo za vsako plačo. Ni se upalo iti v organizacije. Ni imelo kolektivnih pogodb, ne minimalnih mezd. Prepuščeno je bilo vsemu izkoriščanju. Nalagala so se delavstvu bremena za pomoč brezposelnim, toda tega denarja ni delavec dobil nikoli nazaj.

Z milijoni slovenskega denarja bi bili v stanu izvršiti mnogo javnih del. Toda ker ne razpolagamo s svojim denarjem, trga Sava rodovitno obrežno zemljo, delavci pa počivajo. Potrebe novih cest, mostov, bolnišnic ter drugih javnih naprav ni treba omenjati. Za vse to ni denarja, za delavca pa ne prilike za zaslužek.

Centralistični jenesarski režim je dajal milijonske prispevke privatnim organizacijam, n. pr. Sokolu, od katerih nima ljudstvo nič. Vse to se je godilo v času, ko so slovenskim delavcem, zaposlenim pri borih javnih delih, določili najvišjo plačo din 2 na uro. Ko smo dobili sedanjega bana, so se pri delih, ki jih vrši banska uprava, plače precej zboljšale. Gradbeno delavstvo je doseglo kolektivno pogodbo. Pri večini del, ki jih vrši banska uprava, je bila dosežena plača po kolektivni pogodbi. Nekatera dela še bolje kot določa kolektivna pogodba. Zavoljo omenjenih kreditov so pa tudi nekatera dela plačana nižje. Nižje plačuje posebno oddelek za urejevanje hudornikov. Ni pa doseglo plače, ki jo določa kolektivna pogodba, delavstvo, zaposleno pri delih, ki jih vrši v lastni režiji država. Za zgled navajamo regulacijska dela na ljubljanski Savi in Bistrici ter na Muri. Na obeh mestih se vršijo stalno regulacijska dela. Na Savi jih vrši banska uprava ter znaša plača delavcu povprečno 4.25 din na uro. Na Muri pa vrši delo država ter plačuje delavce po din 3.— na uro. Tu se vidi jasna

razlika med centralizmom in samoupravo.

Kako centralizem izkorišča slovenskega delavca, se pa najbolje vidi pri železniških delavcih. Delavci na progi, »kramparji« jim pravimo, niso plačani niti po minimalnih mezdah. Še vedno je njihova plača 17 do 20 din na dan. Med tem ko znašajo profiti ljubljanske železniške direkcije lepe milijone. Toda kljub temu daje centralizem slovenskim progovnim delavcem tako vnebovpijočo borno plačo.

Isti zgled nam kažejo pošne in brzojavne razmere pri nas. Iz debate v finančnem odboru smo slišali, da ostane v Ljubljani dnevno neizvršenih telefonskih razgovorov za 1000 din. Toda v predzadnjem »Slovenskem delavcu« smo brali, v kako bednem položaju živijo brzojavni delavci. Pa kljub temu, da pošlje ljubljansko poštno ravnateljstvo 26.402.000 din čistega dobička letno v Beograd, ni denarja, da bi se izvršila dela, ki bi samo v Ljubljani nesla 30.000 din mesečno. Er-

zjavni delavci pa so brezposelni in lačni tavajo po cele mesece po Ljubljani.

Omenim naj tudi najbolj bolečo rano za slovenskega delavca: beg slovenske industrije na jug. Pri raznih pogajanjih, kjer smo z delodajalci »gihali« za plače delavca, so nam podjetniki grozili, da bodo svoje podjetje prenesli bližje Belgrada. Pravili so, da imajo doli vse večje ugodnosti v zadevi davkov in drugih pristojbin. Kaka je tudi razlika dobiti dovoljenje za postaviti fabriko v okolici Belgrada ali v Sloveniji, tudi ni znano vsakemu. Centralizem hoče industrijo potegniti v središče države. Proti temu stališču centralizma je v zbornici nastopil slovenski poslanec dr. Golija, tajnik zveze industrijcev. Za ta njegov nastop mu je tudi slovensko delavstvo hvaležno. Čim več bo v Sloveniji industrije, tem več bo dela in tem manj brezposelnosti.

Enako boleča rana slovenskega delavca je tudi centralizem v del. ustanovah!

O poslovnih knjižicah

Kraljevska banska uprava dravske banovine je izdala sledeči odlok:

VI. šte. 1187/15

V Ljubljani, dne 24. marca 1939.

Uredba o poslovnih knjižicah delavcev in nameščencev; tolmačenje.

Dodatno k tuk. okrožnici z dne 23. decembra 1938., VI. šte. 8549/4, ki je bila dostavljena vsem mestnim poglavarstvom in občinam, se sporoča, da je izdala osrednja uprava za posredovanje dela pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja pod št. 549 z dne 13. marca 1939, glede izdaje poslovnih knjižic, sledeča navodila:

1.) V čl. 18 uredbe o poslovnih knjižicah (Sl. list št. 460/75 z dne 17. septembra 1938.) je določeno, da prestopne veljati, ko stopi ta uredba v veljavo, vse nje protivne odredbe. Dasi niso vse te odredbe izrečno navedene, se ima to določilo razumeti tako, da zgubijo veljavo vsi zakonski in drugi predpisi, na osnovi katerih so se preje izdajale poslovne knjižice. To rešje so s tem razveljavljeni tudi predpisi poselskih redov za bivšo Kranjsko, Štajersko in Koroško in ne le predpisi poselskega reda z dne 18. junija 1921. in uredbe o viničarskem redu, kolikor se le ti nanašajo na poselske odnosno viničarske knjižice.

2.) Izdajanje poslovnih knjižic v smislu čl. 4. odst. 2. uredbe z zakonsko močjo o

legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev je osredotočeno za vse osebe, zaposlene v delavnicah (obrti, trgovini itd.) pri prisilnih združbah, kjer se je hotela koncentrirati kontrola poslovnih knjižic glede na strokovno usposobljenost pri organu, ki more to strokovno usposobljenost oceniti. Zato je uredbodajalec rezerviral izdajo poslovnih knjižic strokovnim združenjem, da se ne bi pri izdaji istih vtihotapilo v vrste trgovinskega in obrtnega osebja tako osebe, ki nima za to potrebne kvalifikacije.

3.) Overitev podatkov v poslovnih knjižicah v smislu (čl. 10 odst. 2) cit. uredbe ne predstavlja več ocene kvalifikacije, marveč le potrditev stanja, ki je relevantno za imejitelja knjižice. Take potrditve mora opraviti neka ustanova, do katerega pride imejitelj poslovne knjižice najlažje.

Če je oseba zaposlena v središču združenja, overi podatke prisilna združba trgovcev in obrtnikov; kadar pa je zaposlena izven sedeža združenja, overi podatke občina, v kateri je dotična oseba zaposlena. Ta predpis olajšuje navedeno overitev in je zato potrebno, da overitev poleg združenja opravlja tudi občina.

4.) Če je viničarstvo kvalificiran posel, potem mora oseba, ki želi, da se ji vpiše v poslovno knjižico kot glavni poklic »viničar« doprinesiti dokazila o svoji usposobljenosti v smislu § 3 uredbe o viničarskem redu z dne 20. julija 1928.

Naša borba - naša rast

Iz centrale

Centrala ZZZD se prav lepo zahvaljuje vsem podružnicam in poedincem za sodelovanje pri pripravah za preimenovanje plenuma ljubljanske Del. zbornice. Mnogi predlogi so žal prispeli prepozno in jih ni bilo mogoče več upoštevati, nekateri pa so bili tudi tehnično neizvedljivi.

Škofja Loka

Nov uspeh ZZZD.

Dne 6. t. m. so se v tt. »Šešir« v Škofji Loki vršili razgovori med zastopniki ZZZD in podjetjem (g. ravnatelj Kmetičem) o predlogih, ki jih je stavila ZZZD.

Razgovori so mirno potekali in se je sklenil sporazum po katerem bodo delavci dobili plačano za Veliko noč poleg normalne mezde še 14 dnevno mezdo kot velikonočni priboljšek. To znese za 200 delavcev približno 60.000.— din.

Ko je uradnik podjetja po končanem delu prebral zbranim delavcem sklenjeni sporazum, je kakor smo pričakovali med JSZarji nastal hrup češ, da smo jih prodali itd. Značilno je, da JSZ niti ni stavila nobenih predlogov, kot je to storila ZZZD, in se potem čudijo, če je ZZZD potem, ko je sama stavila predloge tudi sama sklenila sporazum.

Radovedni smo, kateri izmed delavcev ne bo sprejel 14 dnevne mezde, čeprav je prišla od strani ZZZD. JSZarji so v blamaži, pa se sedaj skušajo izrezati, češ da smo jih mi prodali.

Mi nismo taki kot so JSZ arji, da bi kot so to storili oni odklonili od podjetja ponudene plačane dopuste samo zato, ker delavci kateri bi bili teh dopustov deležni niso bili njim preveč pokorni, ampak sprejmejo z veseljem vse kar je delavstvu v korist.

Pri tem ne delamo razlike med enim in drugim kot bi lahko ampak enim in drugim priborimo to kar jim v danih razmerah priboriti moremo.

Jarše - Induplati

Na naše poročilo o JSZarskem parskem fondu, ki pa v resnici JSZarski ni, ampak je vsega organiziranega in neorganiziranega delavstva v tovarni, se naši beli marksisti močno jeze. Našemu članstvu in odbornikom celo z grožnjami ne prizanašajo. Mislijo, da bomo ob teh grožnjah kar obupali. Pa ne boste beli bratci iz marksističnega sklopa! Mi se vas prav nič ne bojimo, pa tudi Vaših pretenj ne. Nam sicer ni za tisti denar, hočemo pa, da prejme vsak svoje. Zato bodite le brez skrbi. Prav gotovo se bo stvar uredila tako, kakor hočemo mi, čeprav to Vas še tako boli. Za to bo poskrbela oblast, ki smo jo zaprosili, da Vas pouči kaj je Vaše in kaj ni in da Vam vzame kar ni.

Logatec

V Logatcu se je pri podjetju Maček ustanovila ZZZD. Razvijala se je in v kratkem času dosegla svoj prvi uspeh, da je sklenila kolektivno pogodbo s podjetjem.

Pa dobi nekega dne neki delavec pisanje od JSZ, da je »prav radi poznavanja delavske revščine in ogromnih dobičkov podjetnikov — je Jugoslovanska strokovna zveza »začela« akcijo, da se z vsemi lesnimi podjetji Notranjske sklene enotna pogodba!«

»Morda se Vam posreči pritegniti še kako podjetje, piše nadalje JSZ, gotovo bodo tudi delavci od Mačka pristopili, ko bodo videli koliko vas je posebno pa še ko se bodo zavedli kaj je njihova sedanja organizacija.«

Nadalje se omenja v dopisu, da bo menda 19. 3. sestanek v Logatcu, ko se bo izvolili tudi odbor.

JSZ obrača, delavstvo obrne. 19. marca se je res vršil sestanek, a ne sestanek JSZ, ampak sest. ZZZD. Zastopnika JSZ menda sploh v Logatec ni bilo. Delavstvo pri Mačku pa tudi drugod je v resnici — spoznalo, kaj mu pomeni sedanja organizacija in je to tudi pokazalo s tem, da je polnoštevilno pristopilo k ZZZD. JSZ-arji pa naj ne hodijo — več begat naše delavce, kajti položaj delavstva ni slab samo od kar je nastopila ZZZD, ampak je bil slab ali še slabši že prej.

Torej JSZ je imela dovolj časa, da bi že prej pričela akcijo za sklenitev kolektivnih pogodb in zboljšanje delovnih pogojev.

Sv. Miklavž pri Ormožu

Da bo več in boljše jasnosti radi zadnjega dopisa v našem listu o našem občnem zboru, je treba omeniti zlasti pri glavju našega prestopa v ZZZD sledeče:

Strokovna zveza viničarjev centrala v Ljutomeru in vse njene podružnice kakor tov. Rozman Peter in vsi drugi posamez-

niki dejanski niso storili prav nobenega prestopa, ali morda izstopa. To bi storili le tedaj, če bi še ostali naprej v JSZ, katera je prestopila k nasprotnikom. Vsi viničarji pa smo vedno bili in smo zvesti pristaši narodne skupnosti, katero je vodil g. dr. Korošec. Naš tovariš Rozman Peter je kot naš zastopnik v tej smeri zavzemal tudi važnejša mesta, kot oblastni poslanec, sedaj pa kot član banskega sveta. Mi vsi smo ostali zvesti svoji tradiciji ter nismo mogli, niti hoteli prestopiti, kakor JSZ (kjer smo slučajno bili včlanjeni) na nasprotno stran. Ako bi JSZ v teh velikih dogodkih našega narodnega gibanja imela v vodstvu sposobne in uvidevne ljudi, bi se ne oddaljila od narodne skupnosti. Tedaj ne more biti tu prav nobenega govora o kakšnem našem prestopu k drugi organizaciji ali pokretu. Mi smo ostali kar smo vedno bili. Zvesti voditelju dr. Korošču, zvesti naši slovenski narodni skupnosti! Da smo se pa naenkrat znašli z ZZZD na eni in isti ravni, to je povsem razumljiva stvar in važen dogodek naše zgodovine. Prestopila, oziroma izstopila je pravzaprav Jugoslov. strokovna zveza od nas proč s trenutkom, ko se ni mogla odločiti za sodelovanje z večino slovenskega naroda. Taka je ta zadeva in nič drugačna. Za pametne ljudi in viničarje dovolj jasna, da ni treba k temu še nobenih posebnih komentarjev več. Kdor pa govori drugače, govori nerazumno ali pa nekaj, česar sploh ne razume. Gobeždačev je povsod dovolj.

Fotografi

V torek dne 28. t. m. smo se po svojem zastopniku udeležili občnega zbora Združenja fotografov. Na dnevnem redu občnega zbora je bila namreč tudi kolektivna pogodba, katera naj bi se med ZZZD in Združenjem sklenila za celo dravsko banovino. Zastopnik tov. Višnar je navzočim članom združenja pojasnil stališče pomočnikov glede sklenitve kolektivne pogodbe. Vsi, mojstri in pomočniki so si edini v tem, da je treba dvigniti fotografisko obrt in temeljito urediti odnose med mojstri, pomočniki in obojnimi. Le na ta način bo možno urejeno in smotno delo. Prvi korak k temu je dobra kolektivna pogodba.

Nato je občni zbor soglasno sprejel predlog predsednika združenja, da se da odboru popolna pooblastila za sklepanje pogodb.

Upamo, da se bo stvar dobro razvila in bo po skupnem trudu obeh organizacij vendarle mogoče doseči tisto kar si eni in drugi želimo.

Murska Sobota

25. t. m. se je vršil pri nas občni zbor podružnice ZZZD v M. Soboti, katerega so se člani in članice naše podružnice udeležili polnoštevilno. Za predsednika je bila izvoljena gospa Rotdajčeva, za podpredsednico gđc. Roškar-ova, za tajnika g. Novak, predsednik ZPD vsi iz M. Sobote, za blagajnika pa je bil izvoljen g. Talaber iz Puconjca.

Novoizvoljeni odbor si je zadal nalogo, da bo vodil Podružnico v borbi za enotni katoliško-slovenski delavski pokret in se tudi v bodoče boril za zboljšanje delavskega položaja, ter vselej in povsod ščitil in branil delavske interese.

V tovarni »Cvetič« se je pred kratkim odpovedala služba nekaterim delavkam, članicam ZZZD. Ker je ta odpoved v prvi vrsti zadela delavke, katere so članice ZZZD smo dobili vtis, da je ta poskus naperjen proti ZZZD, kar pa ne verjamemo, ker nam je g. Cvetič vedno zatrjeval, da on ni proti, če se njegove delavke organizirajo v ZZZD. G. Cvetiča prosimo, da odpuščene delavke čim prej sprejme nazaj v službo, da se s takimi poskusi ne bi kvarili dobri odnosi, ki danes vladajo med ZZZD in g. Cvetičem.

Upamo, da bo g. Cvetič naši prošnji ugodil in odpuščene delavke sprejel nazaj v službo.

Med zastopniki ZZZD in ZPD se vršijo pogajanja za fuzijo obeh organizacij, da bi obe organizaciji delovali v duhu enotnega slovensko-katoliško delavskega pokreta. Pogajanja ugodno napredujejo in upamo, da se bojo kmalu uspešno zaključila. Ob zaključku teh pogajanj bomo o tem še poročali.

Nemški delegati za nabiranje sezonskih delavcev za Nemčijo so prispeli v Mursko Soboto in se je nabiranje delavcev za Nemčijo že začelo. Prvi transport bo odpotoval 5. aprila.

Pri tej priliki moramo sporočiti našim delavcem veselo vest, da je naša vlada na intervencijo naših delavskih poslancev uknila glavarino na potne liste za sezonske delavce, kar je za naše sezonske delavce velikega pomena, ker bo sedaj potni

list za vsakega delavca 100 dinarjev cenejši.

Po sedaj sklenjeni pogodbi med našo in nemško delegacijo so naši delavci izenačeni z ostalimi domačimi delavci in imajo iste pravice, kakor vsi domači delavci, kar je tudi velika pridobitev za naše delavce.

Hvale vredna je tudi naredba naše oblasti, da delavci stari manj kakor 20 let ne smejo iti v inozemstvo na delo. Dobre posledice te naredbe nam bo pokazala še le bodočnost.

Gradbeni — Ljubljana

Po sklepu zadnje odborove seje bo vsak tovariš, kateri nima poravnane članarine za zadnje tri mesece brez pogojno črtan iz organizacije. S tem izgubi vsako možnost, da bi se organizacija zavzela za njegove pravice. Ta sklep je bil potreben radi vođenja točne evidence rednih članov, ker se je njih število zadnje čase naglo povečalo.

Istočasno sporočamo vsem tovarišem bivše gradbene skupine JSZ, ki še niso podpisali prijavnice ZZZD, da to čimprej napravijo v nasprotnem slučaju jim prihodnjo številko lista ustavimo.

Širša odborova seja se vrši v nedeljo dne 16. aprila 1939 ob 1/29 dopoldne v prostorih centrale ZZZD, Čopova 1.

Radi važnega dnevnega reda se morejo seje udeležiti vsi odborniki in organizacijski zaupniki.

Jesenice

NAŠA PODRUŽNICA ZZZD JE POLAGALA RAČUN O DELU

V sredo, dne 29. marca, kakor smo že v prejšnji številki obvestili svoje članstvo, se je vršil drugi redni letni občni zbor naše strokovne organizacije. Občni zbori delavskih strokovnih organizacij se pri nas na Jesenicah vedno vršijo na nedeljo, ker bi bila drugače udeležba pač preveč klaverna in bi še tiste bore udeležence napravila malodušne. Disciplinarnost strokovnih organizacij pri nas ni zgledna in je kljub temu, da je občni zbor za vsakega organiziranega delavca važen, udeležba običajna zelo malenkostna. Udeležba, ki jo s ponosom beleži občni zbor naše organizacije ZZZD pa je v dokaz vsakomur, da članstvo naše organizacije zna ceniti moč discipline in da je naša organizacija glede tega na Jesenicah edina izjema. Čeprav se je občni zbor vršil na delavnik večer in je mnogim stanujočim izven Jesenic udeležba zvečer onemogočena, je bila udeležba občnega zbora tako sijajna, da se z njo ne more nobena ostalih starih organizacij postaviti. Potek letošnjega občnega zbora je pač najjačji odgovor vsem napadom, ki jih je bila ta organizacija tekom leta deležna. Mi smo že povedali, da se motijo oni, ki ustvarjajo med ostalim delavstvom vtis, da smo organizacija — muha enodnevnic. Težki so bili boji in le tem se imamo zahvaliti, da smo postali odporni in da nam je postal drag smisel skupnosti in organizacijske discipline.

V imenu centrale je bil poslan na občni zbor g. tov. Pirih, ki je bil že nekajkrat v naši sredi. Ob zaključku občnega zbora pa so počastili občni zbor tudi naš jeseniški župan g. Markež, g. banovinski svetnik g. Arnež Peter, zastopstvo naše nameštenske skupine Jesenice in predsednik Krekovega prosvetnega društva g. Šronc.

V koliko je organizacija močna, se pač najbolje vidi iz blagajnikovega poročila, iz katerega se je ugotovilo, da je imela tekom leta 66.000.— Dinarjev denarnega prometa. Poročilo tajnikovega je navzočemu članstvu objasnilo ogromno korespondenco, ki jo je organizacija v letu izvršila. Razveseljivo je dejstvo, da se je odsek kovinarjev od lanskega leta številčno močno pomnožil. Mnogo je delavstva, ki so bili prej organizirani v drugih organizacijah zlasti v JSZ in so stopili v naše vrste. Številčno organizacija še vedno narašča. Čim močnejši postajamo, tem lažje prevzemamo teren med delavstvom, kar je naš namen in cilj. Zrasli smo iz naroda in v narodu hočemo ostati, na njegovih osnovah graditi Slovenskemu delavcu lepšo bodočnost. Naš boj je težak, zato, ker ga moramo vršiti v dve strani — proti delavskim izžemalcem in proti dogovorjenemu združenemu nasprotniku treh nazorov. Poročila funkcionarjev so bila sprejeta z aplavzom. Enako je bilo sprejeto tudi poročilo tov. Pirih, ki je razčlenil svoje poročilo v zadnje narodnostne težkoče in odnose delavstva do teh trenj. Iz njegovega poročila je občni zbor navdušeno sprejel vest, da ni več daleč dan, ko pride v naše roke naša Slovenska ustanova Delavska zbornica.

Pri volitvah je bila stavljen samo ena kandidatna lista s tov. Markičem na čelu in je bila soglasno sprejeta.

Po oficialnem zaključku občnega zbora se je vršil prisrčen poslovljni večer od prejšnjega predsednika tov. Rajnerja, ki odhaja na odslužitev kaderskega roka. Po Krekovem domu je pozno v večer odmevala ubrana fantovska pesem. Zmenjane so bile resne besede o dolžnostih delavskega stanu, predvsem do samega sebe.

Tovariši in tovarišice! Prav vsi tisti, ki smo bili osebno priča obračuna iz prejšnje poslovne dobe in tudi tisti, ki jim je bila udeležba iz kakršnihkoli ozirnov nemogoča, se zavedajmo, da smo z občnim zborom prešli v novo dobo. Zato naj bo vsak na svojem mestu tudi v bodoče!

Viničarska bojišča:

Štrigova

Dne 25. marca se je vršilo tukaj zelo dobro obiskano zborovanje viničarjev, na katerem je govoril strokovni tajnik tovariš Košnik Joža o borbah organizacije za uveljavljanja viničarskih pravic. Razmere viničarjev v Štrigovi so zelo neugodne in nesocialne. Vsa dela v vinogradih morajo po veliki večini opravljati skoraj brezplačno, odnosno kot odslužilo za stanovanja in travišča, le delo spomladanske kope se jim plača. Tako razmerje je proti vsem določilom uredbe viničarskega reda ter skrajno nesocialno. Zato je prav tukaj potrebna strokovna organizacija viničarjev, ki se prav lepo razvija ter je že marsikateremu članu potom viničarskih komisij izterjala njegovo pravico. Zato, tovariši, korajžno in složno naprej!

Limbuš

V nedeljo, dne 26. marca se je vršil tukaj občni zbor strokovne organizacije viničarjev. Zvezo je zastopal tov. Košnik Joža ter govoril o velikih nalogah organizacije in borbah, v katerih se viničarji bore za zboljšanje svojega položaja. Občni zbor so hoteli nekateri nahujskani nečlani motiti, toda so bili krepko zavrženi ter so se odstranili. Nato je bil ponovno izvoljen stari odbor: Domadenik Fr., predsednik; Pšuntner Ivan, podpredsednik; Lilek Edvard, tajnik; Straus Julijan, blagajnik; Kostanjevec Ivan, gospodar. Sprememba pravil je bila izvršena soglasno, nakar se je občni zbor zaključil s pozivom predsednika, da naj bo naloga vsakega člana, da pridobiva novih članov, dokler ne bodo vsi viničarji organizirani.

Ljutomer

V nedeljo, dne 2. aprila se je vršila važna seja strokovnega odbora, katere so se poleg načelstva udeležili vabljeni zastopniki včlanjenih podružnic iz Maribora, Fram, Ptuj, Svetinj, Sv. Miklavža, Štrigove, Kapele in Gornje Radgone. Strokovni odbor je razpravjal predvsem o nalogu kr. banske uprave, da naj zavzame k nameranim spremembam uredbe viničarskega reda svoje stališče ter sestavimo naštete besedila za spremembo uredbe. Spremeniti se mislijo naslednji §§ 1, 3, 6, 16, 20, 21, 22—28. Po stvarni razpravi je strokovni odbor sestavil tozadevno besedilo, katero je bilo odposlano kr. banski upravi.

Sklenjeno je bilo, da se priredi letos dne 18. jun. velik delavsko-viničarski tabor v Jeruzalemu. Podrobnosti bomo objavili v okrožnicah ter potem v časopisju.

Svetinje

Ker se je dne 2. aprila radi seje strokovnega odbora v Ljutomeru moral naš občni zbor preložiti, se isti vrši v nedeljo, dne 16. aprila po rani sv. maši. Zvezo bo zastopal in govoril tov. Košnik. Vabimo viničarje k obilni udeležbi.

Sv. Boltenk pri Središču

V nedeljo, dne 16. aprila po rani sv. maši se vrši ustanovni sestanek viničarjev, na katerem govori načelnik zveze tov. Korošec Slavko in predsednik skupine Sveti Miklavž tov. Plohl Franc. Tovariši viničarji, združimo se v svojo stanovsko organizacijo! Udeležite se vsi ustanovnega sestanka!

Slov. Bistrica

V nedeljo dne 23. aprila se vrši po osmi sv. maši v dvorani Slomškove dvorane redni občni zbor naše skupine. Zvezo zastopa tov. Košnik. Viničarji vsi na občni zbor.

Fram

V nedeljo, dne 30. aprila se vrši po rani sv. maši v dvorani g. Zohner občni zbor naše skupine, katerega se udeleži tudi zastopnik zveze tov. Košnik Joža. Tovariši viničarji iz Frama in Polskave, udeležite se v obilnem številu!

Jarenina

V nedeljo dne 30. aprila se vrši po rani sv. maši v šoli občni zbor naše skupine. Zvezo zastopa tov. Slavko Korošec in okrožni tajnik tov. Ferk Karol. Vabimo vse viničarje.

(Nadaljevanje)

Minimalne viničarske mezde

Tukaj, v Jeruzalemskih gorah, Ha-ložkih in Mariborskih vinogradnih krajih so pa mezde od 2 do 7 din, v zadnjem času pa pri težkih delih le redko 10 dinarjev. Dobro situiranih viničarjev tukaj ni vsled nizkih mezd, vino pa ima isto ceno kot drugod, v mnogih primerih še višjo.

Oponašanje, »da je organizacija viničarjev tista, ki navaja viničarje v to, da stavijo zahteve po višjih mezdah« je smešna, kakor da bi se naša viničarska organizacija ravnala po namenu, določnem v njenih pravilih, t. j. »združiti vse viničarje, izvajati jim pravične delovne pogoje, pospeševati njihovo splošno in stanovsko izobrazbo, ščititi njih koristi in jim nuditi pomoč, izboljšati njihove kulturne, gospodarske in socialne razmere po krščanskih načelih, ter pospeševati med njimi gojenje stanovske, državne in narodne zavesti«. To je v naših pravilih od oblasti potrjenih in to bomo tako izvajali tudi v naprej, bode to komu prav ali ne.

To je g. Lipovec pred leti kot sodelavec strokovne organizacije viničarjev tudi sam odobral. Le zakaj mu to danes ni všeč...? Da niso današnje razmere socialne in v duhu krščanstva, to bo moral na vsak način priznati!

KAKO BI SE DALO POMAGATI?

Gospod Lipovec je v članku »Naših goric« predlagal: »Dvigniti proizvodnjo z vsemi sredstvi. Cenena delovna moč bi omogočila več obdelave in boljše obdelavo. Diktirane mezde pa bodo znatna ovira za dvig produkcije in bodo vplivale na vinogradništvo uničujoče. To bi ne bilo v interesu države. Vino mora doseči zadovoljive cene itd.«

Da ne govorimo o vseh mogočih vzrokih, omenimo le to, dokler bodo tako nizke cene, ne bo možnosti poviška cen vinu. Vsak povprečni delavec rabi, ali bi vsaj rabil vsak dan vsaj 1/2 litra vina, da ga okrepi; toda ni mu dana možnost, da bi si ga mogel kupiti. Z pol litra vina na dan bi se še tudi delavcev ne navajalo v pijančevanje. Z višjimi mezdami viničarjem in vinogradniškim delavcem, bi bilo pomagano tudi drugim stanovom naseljenim med viničarji, trgovcem, obrtnikom in tudi kmetom. Obtok denarja bi postal večji. Vinogradniki sami pa bi morali imeti več smisla za svoje združništvo, vinske kleti, za združno prodajo grozdja itd. Metode, po kakršnih velika večina vinogradnikov skuša dobiti večjo donosnost vinogradnih posestev le s tem, da so se delavcem zniževale mezde — so napačne.

Viničarjem pa bi se dalo še pomagati tudi na drug način, pri mnogih brez posebnosti visokega zvišanja mezd. Moramo ugotoviti, da je v takozvanih Jeruzalemskih gorah preveč vinogradnikov pa premalo njiv in senokoši. Treba je deloma zmanjšati površine vinogradnikov, pa potem ostale boljše obdelovati. Na ta način bi bila količina pridelka še višja, gotovo pa vsaj ista kot doslej, na drugi strani pa bila možna viničarjem dodeliti več deputatne zemlje. Čim bi viničar imel več zemlje, bi mogel rediti več živine, od katere bi imel tudi pri tem več drugih dohodkov, vinogradnik pa več potrebnega gnoja za vinograd.

Ne mislimo pa predlagati, da bi naj vinogradniki kar na lepem začeli cele komplekse vinogradov izsekati ali pa kar

tako opuščati viničarjem za deputatno zemljo. Ne! Kmečki vinogradnik res največkrat in najtežje zmore gotovino za plačilo delavcem. Mogel pa bi mnogoteri nuditi viničarju več deputatne zemlje. Če pri vinogradu nima primerne zemlje, pa bi mu jo naj nudil na svojem posestvu, četudi je bolj oddaljeno. Poznamo prav mnogo prilik, da bi brez škode za domače gospodarstvo mogli kmečki vinogradniki nuditi več deputatne zemlje, ko je nekateri imajo več kakor jo premorejo prav obdelati.

Z 5 do 7 dinarjev dnevne plače brez hrane, skoraj brez vsake deputatne zemlje, brez deputatnih drv, morda še brez možnosti, da bi si čez zimo in leto redil kravico — se ne da človeško živeti.

Ker moramo živeti, kar se pa le od samega dela ne dá, pa se nam v tolikih primerih ne nudi prostovoljno dovolj materialnih sredstev za človeško življenje, smo pač prisiljeni, da se bojujemo za uredbe in zakone, ki bodo mezde za viničarje diktirali.

Da se borimo za zvišanje in pravično ureditev mezd, smo zato v vseh ozirih povsem upravičeni. Da, celo naša roditeljska dolžnost od nas to najstrožje zahteva. Ni organizacija tista, ki le zahteva povišanje mezd. Ne, — tolikokrat kruha lačni naši otroci, pozimi na poti v šolo prezebojajo, ti od nas zahtevajo, da ukrenemo nekaj, za večji kos kruha, za toplejšo obleko in obuvalo. Da, sama pravica do življenja nas in naših otrok postavlja v nas zahtevo, da takorekoč izsilimo vsaj malo zboljšanje našega mizernega položaja. In borili se bomo naprej do zmage!

VSAKEMU SVOJE

ŽALOSTNIM TOLAŽBA

Kakorkoli premotrivaajo nasprotniki in upajo, da propade ZZZ, kadarkoli se obrnejo nasprotniki, jim zazija nasproti — prepada. Tu doma ni nobenega upanja, še Francija, Španija sta jim ušli, Rusija je zmrznila. Kaj pa Češka?! To je nekdo pogoltnil. In to je edina neumnost upanja ni! Žalostna tolažba nasprotnikov, da bi kakor Češko, z vsem, kar je, nekdo pogoltnil tudi nje. Pač žalostna tolažba.

HUDIČ NAS JEMLJE, VZETI NAS NE MORE

Odkar smo tu, je to tako: po vseh obratih, po vseh tovarnah nas vedno jemlje hudič. »Hudič je vzel ZZZ, vzel je Jugoras«. Je vzel, bo vzel, jemlje, jemlje, jemlje... Uboga ZZZ, ubogi Jugoras! Komu bi se pač ne smilila: v večno pogubljenje bosta šla. Toda Kranjc je smrt opeharil, ZZZ je pa hudiča. Mesto bi on njo vzel, je pa ZZZ na Miklošičevi cesti nekaj prav velikega vzela, kar je tako težko, da je sedaj sam Belcebub več vzeti ne more. Ja res, hudič nas jemlje, a vzeti nas ne more.

BELEŽKE

Ta »kaj pravite« zahteva odgovor.

Imel sem priliko videti nezno stanje krojaškega vajenca in ugotoviti kršitev obrtnega zakona.

Delavec je dal učiti svojega 14 letnega sina krojaške obrti. Mojster je vzel fanta v učenje pod pogojem štiriletne učne dobe in mu bo zato dajal vso hišno oskrbo. Učno pogodbo pa bosta sklenila po preteku enega meseca, torej po času, ko bo fant tako nekako na poskušnji.

Minul je mesec, učna pogodba se še ni podpisala. Oče v skrbeh za sina, ki je oddaljen od njega 150 km, piše mojstru trikrat zaporedoma, a odgovora ni. Minul je drugi mesec in mati se napoti sama k sinu, da se prepriča, kako vendar je in da se sklene učna pogodba.

Sam sem videl, kako je mati v neposredni bližini mojstrove novozgrajene hiše opazovala, kako fant kljub temu, da je nedelja, pospravlja zidarske naprave — prenaša posodo in ves umazan niti ne zapazi matere, dokler ga ista ne nagovori. Kako vendar, da delaš danes, ko je nedelja? Fant plane v jok in tudi mati se ni mogla zdržati solz. Moj spremljevalec pravi nato: »Pri tej hiši fant ne bo poznal nedelje. Videl sem fanta vsak dan — skozi ta dva meseca, kako je stregel zidarjem, vozil v samokolnici material od hiše itd.« Nisem mogel verjeti tej izjavi, mogel pa sem temu potrditi, ko sem pristopil bliže in pogledal fantovo željavo dlan. V tem hipu pa prihitel mojster in njegova žena in me nahruli kaj motim fanta in mu dajem potuho. Seveda nisem mogel molčati in sem mu kar začel dokazovati, da je tako postopanje protizakonito, in kaznivo. »Učna pogodba se mora skleniti v roku 8 dni, ko sprejme mojster vajenca. Poskusna doba mora biti največ 1 mesec in da se vajenca ne sme rabi za dela, ki niso v zvezi z njegovo stroko.« Mojster pa se odreže: »Jaz sem komandant čez fanta. Ako pa bi me kdo silil, da moram delati kakor zahteva obrtni zakon, takoj zaprem delavnico!«

L. F.

Kaj pravite?! Zakoni in postave so tu: državne, cerkvene, božje. Človek-delodajalec pa jih gazi brez kazni, vsaj na tem svetu. Dejanja kriče o krivici in ta »kaj pravite« zahteva odgovor v dejanju. Kdo bo odgovoril? Nanj bo odgovorila ZZZ, kadar strne roke in duše delavcev v enoto slov. kat. delavskega za pravico borečega se stanu. Dal Bog, da bi to bilo kmalu in da bi bil tu kmalu odgovor.

v Zedinjenih državah 83
v Mehiki 437

Tega je kriva socialistična šola in država sama. Državna oblast namreč pušča »šund« in spolzkemu tisku popolno svobodo. Pri večjih šolah so nalašč zaradi številne mladine postavljene prodajalne za časopisje. Nezrela in zapeljana mladina seveda hlasta po tako »poučnem čtivu«, ker hoče biti »zrela«.

Predsednik republike Cardenas pa izjavlja: »S kulturnim napredkom naše mladine sem zadovoljen.« Ali ni malo čudna ta kultura?

Poravnajte naročnino?

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA

Glede sporazuma s Hrvati sta na veliki teden ministrski predsednik Dragiša Cvetković in dr. Maček ugotovila načelne stvari, sedaj pa so na vrsti podrobnosti sporazuma. Treba je namreč najti drugo obliko državne ureditve, ker se oblasti, ki jih je določila prejšnja vidovdanska ustava niso obnesle, niso se pa tudi obnesle banovine.

ITALIJA — ALBANIJA

V zadnjem času so se vodila pogajanja med italijansko vlado in albanskim kraljem Zogom za sklenitev novega sporazuma med obema državama, da bi odnosi med njima postali še bolj prijateljski. Med tem pa je prišlo v Tirani in drugih krajih Albanije do manifestacij oboževalnih tolpa, ki so predstavljal nevarnost za osebno varnost Italijanov, ki živijo v Albaniji.

Italija je zato poslala svoje čete v Albanijo in zasedla vse večje kraje. Del albanskih čet, katerih je bilo skupaj samo 26.000 mož, se je sicer postavila italijanskemu prodiranju v bran, ali je bil njihov odpor zlomljen. V najkrajšem času bodo najbrže zasedeni tudi oni albanski predeli, kjer je ozemlje bolj težko dostopno, redko naseljeno.

Albanski kralj Zogu je s svojim imetjem prestopil grško mejo in izgleda, da gre iz Grčije v Turčijo, kjer se bo naselil. Brat kralja Zoga z ženo ter večjim številom albanskih odličnikov je pobegnil v Jugoslavijo.

Italijanske oblasti so takoj imenovala začasno novo upravo v Albaniji in izpustile vse politične kaznjence. Ali bo zasedba Albanije s strani Italije trajna, ali samo začasna se sicer še ne ve, vendar je Italija zagotovila Angliji, da Italija ne misli vzeti Albaniji neodvisnosti in da je italijanska akcija samo začasna značaja in ima namen notranje urediti to pokrajino, ki obsega 27.000 kv. km, je torej približno še enkrat tako velika kakor Slovenija, šteje pa približno toliko prebivalcev kakor Slovenija.

SV. OČE

Sv. Oče Pij XII. je imel na veliko nedeljo med slovesno službo božjo v cerkvi sv. Petra pridigo, v kateri je dejal, da danes ves svet govori o miru, da pa miru na svetu ni in ga ne bo, dokler ne bodo začeli narodi drug drugemu zaupati in hoditi po svetlejših potih, kakor hodijo doslej. Sv. oče je na koncu pridige rotil vse odgovorne državnike in poglavarje sveta, naj gledajo za mir, pravičnost in usmiljenje. Množice, ki so poslušale njegov govor na trgu sv. Petra, so priredile po maši sv. očetu viharne manifestacije.

GRČIJA

Grška javnost je zelo razburjena radi zasedbe Albanije. Razburjenje so še posebno povečale vesti, da je Italija zadnje dni zbrala 45.000 vojakov na otočju Dodekanesos in na otokih Rodos in Leros, kjer je tudi močan oddelek podmornic.

ANGLIJA

Promet med temi otoki in med Grčijo je zadnje dni čisto ustavljen in ne sme tja noben tujec. Zaradi tega razburjenja je vlada danes izdala poseben razglas, v katerem prosi prebivalstvo, naj bo mirno in naj se ničesar ne boji, češ da je Grčija močna in pripravljena proti vsakomur, kdor bi hotel od nje tudi samo kos grškega ozemlja. Razglas je podpisal predsednik vlade Metaksas.

Radi zasedbe Albanije, ki je precej spremenilo ravnovesje v Sredozemskem morju, je bila med velikonočnimi prazniki sklicana izredna seja angleške vlade. Ministri so bili mnenja, da so dogodki v Albaniji izredno važni za vojaški in politični položaj v Sredozemskem morju in jih ne gre gledati kot osamljeno dejanje, marveč je v njih nakazana možnost za nadaljnje prodiranje Italije na Balkan. Za zaščito svojih interesov za vsak primer so morale te angleške vojne ladje, ki so bile na oddihu po raznih pristaniščih ob Sredozemskem morju, nenadoma odpluti v neznan smer kar govori o zbiranju angleškega brodogradnja za primer kakih novih dogodkov.

FRANCIJA

Tudi Francija je prišla do spoznanja, da se bo morala postaviti v bran za zaščito svojih interesov, dokler ne bo prepozno in zaradi tega tesno sodelovati z Anglijo. Tako sta Anglija in Francija sklenili, da takoj pristopita k diplomatskim obrambnim ukrepom.

Za predsednika francoske republike je bil znova izvoljen dosedanji predsednik Albert Lebrun. Izvoljen je bil že s prvim glasovanjem. Od 904 oddanih veljavnih glasov je dobil 506, 6 glasovnic je bilo neveljavnih.

POLJSKA

Poljska je bila deležna jamstva svojih meja s strani Anglije, ki se je obvezala z oboženo silo jamčiti za mejo Poljske. Vsak poskus kršitve Poljske neodvisnosti bi pomenil vojno, v katero bi posegla takoj tudi Anglija. To jamstvo hoče Anglija raztegniti tudi na Romunijo in celo Turčijo.

NEMČIJA

Največ razburjenja na Poljskem je izzvalo premikanje nemške vojske na Poljski meji. Nemški krogi zatrjujejo, da je to premikanje bilo potrebno zaradi tega, ker se je začela nemška vojska vračati iz Češke in Moravske na svoje stare postojanke. Nemška vlada je zanikala tudi vesti o tem, da bi zbirala kake čete vzdolž holandske meje. V Holandiji so namreč v zadnjem času poskrbeli za vse potrebno, da v primeru nevarnosti poženo v zrak ceste, mostove in nasipe.

EGIPT

Pojavila se je zamisel obnove kalifata. Odkar je moderna Turčija izgnala zadnjega kalifa, ki je verski poglavar vseh mohamedancev, je prestol kalifov že 15 let nezaseden. Anglija zelo stremi za tem,

da bi prestol kalifov zasedel egiptski kralj Faruk. Proti obnovitvi kalifa s sedežem v Egiptu je pa Turčija ker bi s tem precej izgubila na vplivu, če bi bil muslimanski kalif izven meja turške države. Tudi Anglija je neizprosno protivnik te obnove, ker bi kalifat v Egiptu pomenil veliko privlačno silo za italijanske muslimane v Libiji in Abesiniji. Tretji protivnik je Francija, ki jo vodijo isti razlogi, kakor Italijo. Francija ima namreč v severni Afriki velikanski imperij, kjer prebivajo mohamedanci.

V kolikor bo Anglija s svojim stremljenjem, da se proglasi kralja Faruka za kalifa vseh muslimanov že leta 1940, ko bo egiptska prestolnica s Kairo slavila 1000 letnico svojega obstoja, se še de na predvidevati, vendar se je ob priliki zadnjih svečanosti ob priliki poročnih slovesnosti egiptovske princeze s Iranskim prestolonaslednikom pokazalo, da je zamisel obnove kalifa s sedežem v Kairu, egiptske mu ljudstvu zelo simpatična.

ČEŠKA POD POKROVITELJSTVOM

Pokrovitelj Češke in Moravske v Neurath je prišel v Prago. Na kolodvoru ga je pozdravil primator dr. Klapka. V imenu nemškega prebivalstva je pozdravil protektorja podžupan dr. Pfizner. Protektor Neurath se je nato odpeljal na grad, kjer ga je pozdravil vrhovni poveljnik nemške vojske general v. Brauchitsch, ki je dejal, da niso prišle nemške čete na Češko kot osvajaške, temveč zato, da bi ustvarile pogoje za mirno sodelovanje prebivalstva v teh krajih. v. Neurath se je nato odpeljal v spremstvu gen. Brauchitscha v mestno hišo, kjer je imel krajši razgovor. Dejal je, da je njegova najiskrenejša želja, da bi češki narod spoznal poslanstvo nemškega naroda. Nato je sprejel protektor po vojaški paradi na Vavčevskem trgu člane češke vlade.

TURČIJA

Novo turško vlado je zopet sestavil dr. Refik Saldam. Vlada je ostala skoraj neizpremenjena. Ustanovljeno pa je bilo dvoje novih ministrstev, in sicer prometno ministrstvo in trgovinsko ministrstvo.

AMERIKA

Ameriški drž. podtajnik Stimson je izjavil, da bi ameriška vlada, če bi bila prepričana, da pomeni napad na Francijo, Anglijo in Rusijo le prvo fazo napada totalitarnih držav, takoj prihitela tem državam na pomoč z vso svojo silo. Ameriška vojna industrija dela s polno paro.

MEHIKA

V Mehiki žanje soc. šola svoje uspehe. To spoznaš, če bereš dolge stolpce v dnevnem časopisju, ki piše o samih zločinih. L. 1937. je prišlo na vsakih 1.000.000 prebivalcev umorov in hudih zločinov:

v Angliji 4
v Nemčiji 14
v Italiji 20